

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) [www. economy.nauka.com.ua](http://www.economy.nauka.com.ua) | № 10, 2020 | 29.10.2020 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.10.67](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.10.67)

УДК 368:614.4

JEL Classification: G 22, I 11

*О. А. Боднар,
к. е. н., асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
ORCID ID: 0000-0002-0152-4290
В. В. Хоренженко,
магістрант кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет
ORCID ID: 0000-0002-4084-8618
Ю. В. Татаренкова,
магістрант кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет
ORCID ID: 0000-0003-4648-3178*

ФУНКЦІОНУВАННЯ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

*О. Bodnar
PhD in Economics, Assistant of the Department of Finance, Banking and Insurance,
Mykolaiv national agrarian university
V. Khorenzhenko
Master student of the Department of Finance, Banking and Insurance,
Mykolaiv national agrarian university
Y. Tatarenkova
Master student of the Department of accounting and taxation,
Mykolaiv national agrarian university*

FUNCTIONING OF THE INSURANCE MARKET OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF THE COVID-19 PANDEMIC

У статті розглянуто сучасний стан розвитку ринку страхових послуг України. Криза, спричинена пандемією, відрізняється від попередніх тим, що свобода пересування людей фізично дуже обмежена. Проаналізовано зміни, які відбулися в різних країнах світу у сфері медичного страхування у зв'язку з пандемією коронавірусу. Встановлено, що страхові компанії України пропонують програми медичного страхування, які забезпечують фінансову підтримку в разі захворювання на COVID-19. Досліджено кількість зареєстрованих безробітних у 2020 році. З'ясовано, що держава впроваджує необхідні заходи для захисту та підтримки населення в умовах пандемії. Обґрунтовано необхідність створення спільних програм між державою та страховими компаніями для страхування ризиків пандемії. Проведено PEST-аналіз, визначено політичні, економічні, соціальні та технологічні фактори, які впливають на успішне функціонування страхових компаній у кризовий період в

Україні. Визначені існуючі та потенційні загрози, вказані можливості, які дозволять зберегти та зміцнити позиції страхових компаній на ринку страхових послуг.

The article considers the current state of development of the insurance services market of Ukraine. The crisis caused by the pandemic stems from the previous ones because the freedom of movement of people is physically very limited. The change affecting different countries in the field of health insurance in connection with the coronavirus pandemic is analyzed. It has just been updated that Ukrainian insurance companies offer health insurance programs that provide financial support in the sense of COVID-19. The number of registered unemployed in 2020 is indicated. It was found that the state is implementing the necessary measures to protect and support the population. The need to create joint programs between the state and insurance companies to insure pandemic risks is justified. A PEST analysis was conducted, determined by political, economic, social and technological factors that affect the successful operation of insurance companies in the crisis period in Ukraine. Existing and potential threats have been identified, as well as opportunities to change positions in the insurance services market.

The purpose of the article is to summarize the key changes in the functioning of insurance companies in Ukraine and the world.

Appointment. The pandemic, which has spread to many countries around the world, has caused not only high morbidity, but also a number of financial and economic problems. During such a crisis period, the financial services market undergoes certain changes. Entities need to adapt to the current situation and make decisions that will promote their development not only during the crisis, but also in the future. The insurance market is an integral part of the financial services market. As we can see, in a pandemic, new threats to the successful operation of insurance companies are emerging, but there are opportunities for their development.

Results. In a pandemic, traditional insurers will face a major transformation of their business models with a greater focus on the interests and needs of the insured, which will make this financial instrument more accessible to a new generation of customers. This way of renewal in insurance, as well as any other branch, will not be easy, but for preservation and strengthening of the positions it is inevitable.

Conclusions. Based on the conducted research, it was found that in the conditions of a pandemic, new operating conditions appear for the insurance market of Ukraine, which create both threats and opportunities. It was found that Ukrainian insurance companies have opened new insurance programs, namely health insurance, which provides financial support in case of COVID-19. The state provides assistance to the Social Insurance Fund due to rising unemployment. We propose to create a partnership between public authorities and insurance companies by creating joint programs to insure against pandemic risks. During the pandemic period, insurance companies have the opportunity to strengthen their market position, integrate technology into business, online and offline channels, implement blockchain technology, artificial intelligence and others.

Ключові слова: страховий ринок, пандемія, страхова компанія, медичне страхування, страхові ризики.

Key words: insurance market, pandemic, insurance company, health insurance, insurance risks.

Постановка проблеми. Пандемія, яка охопила багато країн світу, стала причиною не лише високої захворюваності людей, але й ряду фінансово-економічних негараздів. Під час такого кризового періоду, ринок фінансових послуг зазнає певних змін. Суб'єкти повинні пристосуватись до сучасної ситуації та приймати рішення, які сприятимуть їх розвитку не лише під час кризи, але й у майбутньому. Страховий ринок є невід'ємним елементом ринку фінансових послуг. В умовах пандемії утворюються нові загрози для успішного функціонування страхових компаній, проте, і виникають можливості для їх розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження страхового ринку внесли такі вчені як: А. Л. Баранов [1], В. Д. Базилевич [2], О. О. Гаманкова [3], О. В. Козьменко [4], В. О. Пасічний [5],

Н.В. Фесенко [6] та ін. Проте, дуже мало уваги приділялось функціонуванню страхових компаній у кризовий період, зокрема в часи пандемії.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою дослідження є узагальнення ключових змін функціонування страхових компаній України в умовах пандемії. Досягнення поставленої мети обумовило постановку і вирішення наступних завдань: виявлення існуючих загроз і можливостей для страхового ринку України в умовах пандемії; аналіз рівня безробіття та заходів держави з підтримки населення; обґрунтування напрямів співпраці держави та страхових компаній з метою реалізації спільних програм зі страхування ризиків пандемії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Будь яка кризова ситуація чи подія впливає на діяльність страхових компаній та повинна бути врахована ними з метою формування позитивного фінансового результату та захисту населення країни. В 2020 році вагомим чинником, що вплинув на життя всіх країн, в т.ч. України, стала пандемія COVID-19 (коронавірусу). Почавшись в Китаї наприкінці 2019 року, коронавірус поширився далеко за межі країни. 11 березня 2020 року Всесвітня організація охорони здоров'я оголосила пандемію коронавірусу COVID-19, який за станом на 27 вересня 2020 року вразив понад 32,9 млн осіб по всьому світу [7].

Дане оголошення стало поштовхом для скасування авіасполучень, закриття кордонів, порушення ланцюжків постачань, зупинки виробництва, перехід закладів вищої освіти і шкіл на дистанційне навчання. Таке життя стало новою реальністю, яка пов'язана з колосальними збитками в масштабах всієї світової економіки. Люди, які втратили роботу, мандрівники, у яких були відмінені поїздки, компанії, котрі вимушено припинили поставки своїх послуг, і багато інших намагаються домогтися компенсації втраченого доходу. Страхові компанії змушені справлятися з потоком претензій від приватних осіб і представників бізнесу, яких щодня стає більше.

За оцінками Міжнародної асоціації повітряного транспорту, у 2020 році авіакомпанії по всьому світу втратять більше 100 млрд дол. [8]. Щойно закордонний туризм почав нести перші збитки від пандемії, клієнти, у яких були заплановані поїздки, але не був оформлений страховий поліс, повинні були негайно придбати поліс. Згодом виявилося, що будь-яке зволікання з покупкою страхового поліса призвело до ще більших втрат.

В середині березня 2020 року багато страховиків розмістили на своїх веб-сайтах інформацію про зміни в політиці у зв'язку з коронавірусом. Розглянемо, які саме зміни були внесені в різних країнах світу у сфері медичного страхування.

Наприклад, Асоціація страхування подорожей США повідомляє, що багато страхових компаній готові покривати захворювання коронавірусом тільки в тому випадку, якщо поліс був придбаний до 21 січня 2020 року [9].

В Китаї страховики, що працюють в сегменті медичного страхування, опинилися під ударом в першу чергу. Деякі компанії розширили страхове покриття діючих полісів, щоб оплатити витрати на лікування або надати виплату в разі смерті через COVID-19. Один з найбільших страховиків життя запустив спеціальну програму попередньої компенсації для діючих договорів страхування та виділив страховим агентам 10 млн безкоштовних полісів, страхова сума за кожним з яких складає близько 10 млн дол США. Інші медичні страховики ініціювали «Програми реагування в надзвичайній ситуації», щоб забезпечити швидке врегулювання претензій для страхувальників. Додаткове покриття було надано працівникам охорони здоров'я та журналістам, які працюють у найбільш постраждалому районі провінції Хубей. У Сінгапурі та Гонконгу були запропоновані схожі механізми безкоштовного включення додаткового покриття ризиків від COVID-19, хоча пандемія там носила набагато більш стриманий характер.

В Італії, яка однією з перших постраждала від коронавірусу, і ряді інших європейських країн, великі страховики вже створили окремі поліси безпосередньо для захисту страхувальників від ризику COVID-19.

На українському страховому ринку сьогодні пропонується більше 5 подібних програм. Розглянемо найпопулярніші з них у таблиці 1.

Таблиця 1.
Програми медичного страхування (які забезпечують фінансову підтримку в разі захворювання COVID-19) страхових компаній України

Страхова компанія	Назва страхової програми	Умови страхування		
		Страхова сума	Страховий платіж	Строк дії Договору
СК «Провідна»	СТОП.КОРОНАВІРУС	до 50 тис. грн	від 225 грн	6 місяців
ПрАТ «СК «Універсальна»	Захист від COVID-19	5 – 100 тис. грн	від 300 грн	3/6 місяців
АТ «СК «ІНГО»	Короназахист+	30 – 100 тис. грн	від 400 грн	6 місяців
СК «Вусо»	Страхування у разі коронавірусу COVID-19	70 тис. грн	від 936 грн	6 місяців
СК «Альфа Страхування»	Страхування від коронавірусу	50 тис. грн	500/700 грн	3/6 місяців

Джерело: узагальнено авторами на основі матеріалів [10,11,12,13,14]

Варто зауважити, що дані страхові програми доступні для клієнтів віком від 1 до 60 років.

Незважаючи на переваги, у полісів є очевидні недоліки. Наприклад, покриття активується тільки через 2-3 дні після оформлення, а в деяких програмах дія страхового захисту починається з 15 (п'ятнадцятого) календарного дня, наступного за датою укладення договору. Тобто, якщо страхувальник відчує перші симптоми хвороби протягом цих днів і буде зволікати зі зверненням до лікаря, очікуючи, щоб договір набув чинності, він може серйозно знизити свої шанси на одужання, так як зволікання при захворюванні коронавірусів неприпустимо.

Треба відмітити, що з впровадженням карантинних заходів на ринку праці також відбулися зміни - були позбавлені роботи тисячі людей. Наприклад, у 2020 році, порівняно з 2019 роком, рівень безробіття збільшився на 0,3% [15]. Розглянемо кількість зареєстрованих безробітних в Україні у 2020 році (табл. 2).

Таблиця 2.
Кількість зареєстрованих безробітних в Україні у 2020 році, тис. осіб

Місяць	Зареєстровано безробітних	Всього населення	Динаміка безробітних до базового періоду (+,-)
Січень	373,2	41 902,4	-
Лютий	376,8	41 879,9	3,6
Березень	349,4	41 858,1	-23,8
Квітень	457,0	41 830,6	83,8
Травень	511,4	41 806,2	138,2
Червень	517,7	41 785,8	144,5
Липень	506,0	41 762,1	132,8
Серпень	474,0	41 743,9	100,8

Джерело: узагальнено авторами на основі матеріалів [15]

Приведені у таблиці 2 дані свідчать, що від початку карантину кількість безробітних має тенденцію до збільшення, порівняно із січнем 2020 року, що викликано як реакцією роботодавців на карантинні обмеження, так і реакцією населення, які не мали можливості виконувати свої робочі обов'язки дистанційно.

У квітні 2020 року набрала чинності Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку використання коштів фонду боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками" від 22 квітня 2020 року №302 [17]. В даній Постанові передбачено виділення коштів не лише на заходи, спрямовані на запобігання виникненню та поширенню, локалізацію та ліквідацію спалахів, епідемій та пандемій гострої респіраторної хвороби COVID-19, але й на надання фінансової допомоги Фонду соціального страхування і Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття на поворотній або безповоротній основі та інша грошова допомога певним категоріям громадян [16].

Так як пандемія торкнулась кожного куточка нашої країни, вважаємо, що страховикам потрібно звертатися до держави з пропозицією про створення спільних програм. Можливо, створити пул для страхування ризиків пандемії. Наприклад, страхові компанії і держава могли б розподілити відповідальність порівну – 50/50. У пул надходили б страхові премії та відкладалися в якості резервів, потім в разі спалаху епідемії страховики виплачували б компенсації, які в 2-3 рази перевищують обсяг зібраних премій, а виплати понад частку страховиків покривала б держава.

На сьогодні, подібні проекти реалізовує французька страхова компанія AXA, зі схожою ідеєю також виступили Асоціація британських страховиків і Товариство з питань управління ризиком і страхування в США (Risk and Insurance Management Society).

Також, доцільно звернути увагу на приріст числа кібератак у зв'язку з дистанційним форматом роботи. Найчастіше, пристрої та мережі, в яких працівники виконують свої завдання у віддаленому режимі, більш уразливі до кіберризиків, ніж офісна інфраструктура. Крім цього, хакери нерідко використовують цікавість та страх інтернет-користувачів з метою збору конфіденційних даних. Згідно з офіційним щорічним звітом про кіберзлочинність, випущеному компанією Cybersecurity Ventures, в світовому масштабі до 2021 року щорічний збиток від кіберзлочинів становитиме 6 трлн дол, що в два рази більше, ніж у 2015 році [17].

Отже, є ймовірність, що у зв'язку з COVID-19 збиток досягне прогнозованого показника набагато раніше. При цьому, невідомо наскільки страховий захист здатен компенсувати економічний збиток за даним видом ризику в Україні.

З точки зору кіберстрахування, компаніям слід очікувати, що андеррайтери пильніше аналізуватимуть загальну стійкість підприємства, щоб оцінити, наскільки ефективні заходи безпеки, що вживаються щодо IT-платформ, на яких віддалено працюють співробітники. Страховики також змушені прораховувати, як зросла залежність від технологій може вплинути на здатність страхувальників реагувати на збої в роботі.

Поглиблюючи дослідження, проведемо PEST-аналіз факторів, які впливають на успішне функціонування страхових компаній у кризовий період в Україні (табл. 3).

Таблиця 3.

PEST-аналіз факторів впливу на успішне функціонування страхових компаній у кризовий період в Україні

Р (Політичні фактори)	Е (Економічні фактори)
<ul style="list-style-type: none"> – партнерство з органами державної влади тощо; – реалізація та підтримка проєктів на рівні держави; – мінімальний тиск влади на діяльність страхових компаній та надання преференцій; – соціальне партнерство з органами державної влади. 	<ul style="list-style-type: none"> – додаткове залучення клієнтів на основі інноваційної діяльності; – вчасне реагування на економічні зміни на основі мобільності командного управління; – збільшення показників діяльності страхових компаній та заощадження коштів; – підвищення іміджевих позицій страхових компаній серед населення.
S (Соціальні фактори)	Т (Технологічні фактори)
<ul style="list-style-type: none"> – надання фінансових послуг найвищої якості; – збільшення рівня довіри населення до страхових компаній; – зацікавленість працівників у своїй результативності своєї діяльності; – підвищення відповідальності працівників. 	<ul style="list-style-type: none"> – використання новітніх фінансових технологій, які значно заощаджують фінансові ресурси; – економія часу при виконанні традиційних операцій; – створення нових можливостей щодо відкриття страхових програм; - зміна організаційного стилю управління компанії; – налагодження комунікаційних зв'язків зовнішнього та внутрішнього середовища страхової компанії на основі мобільності, інформаційності, вчасного реагування на зміни та потреби клієнтів.

Джерело: побудовано авторами

Провівши PEST-аналіз, визначено політичні, економічні, соціальні та технологічні фактори, які впливають на успішне функціонування страхових компаній у кризовий період в Україні.

Перераховуючи існуючі та потенційні загрози, можна зауважити, що пандемія – це ще й можливість для страховиків зміцнити свої позиції на ринку. У сучасних реаліях, коли збори премій зі страхування життя можуть серйозно скоротитися, технологічні розробки особливо важливі для розвитку нових методик надання послуг. Зараз страховикам потрібно інтегрувати технології у бізнес, онлайн- і офлайн-канали. Протягом деякого періоду страховики вже впроваджують у свою діяльність технології блокчейну, штучного інтелекту, Інтернету речей, великих даних, доповненої реальності, хмарних технологій та ін.

Яскравим прикладом цього служать іншуртех-компанії. Як правило, вони пропонують свої послуги виключно через інтернет. На сьогодні іншуртех – одна з найбільших глобальних інноваційних екосистем.

Вважаємо, що в умовах пандемії, традиційних страховиків чекає серйозна трансформація їх бізнес-моделей з більшою орієнтацією на інтереси і потреби страхувальника, що зробить цей фінансовий інструмент доступнішим для нового покоління клієнтів. Очевидно, що гравцям галузі належить підсилувати механізми нормативно-правового характеру для забезпечення конфіденційності даних, лобювати співробітництво між регулюючими органами на світовому рівні і реалізовувати освітні програми для населення з метою підвищення їх страхової грамотності. Цей шлях оновлення в страхуванні, як і в будь-якій іншій галузі, не буде легким, але для збереження та зміцнення позицій на ринку він є неминучим.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже, на основі проведених досліджень виявили, що в умовах пандемії для страхового ринку України створені нові умови функціонування, які як спричиняють загрози, так і надають можливості. Виявили, що українськими страховими компаніями розроблені нові програми страхування, а саме медичне страхування, яке передбачає фінансову підтримку у разі захворювання на COVID-19. З боку держави надається допомога Фонду соціального страхування через зростання рівня безробіття. Пропонуємо шляхом створення спільних програм для страхування ризиків пандемії утворити партнерство між органами державної влади та страховими компаніями. За період пандемії у страхових компаній є можливість зміцнити свої позиції на ринку, інтегрувати технології у бізнес, онлайн і офлайн канали, впроваджувати технології блокчейну, штучного інтелекту та ін.

Література.

1. Баранов А. Л. Особливості застосування вартісно-орієнтованого підходу в управлінні страховою компанією. *Фінанси, облік і аудит*. 2018. Випуск 2 (32). с. 20-36. URL: https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/34002/faa32_2.pdf?sequence=1 (дата звернення: 10.10.2020).
2. Базилевич В. Д. Страхова справа К. : Знання, 2011. 203 с.

3. Гаманкова О. О. Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика: монографія. Київ : КНЕУ. 2009. 283 с.
4. Козьменко О. В. Поведінка страхових компаній на інвестиційному ринку: досвід України та Німеччини. Вісник Національного банку України № 11. 2013. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnbu_2013_11_4 (дата звернення: 10.10.2020).
5. Пасичний В. О. Страхування. Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Харків: Харк. нац. акад. міськ. госп-ва, 2009. 218 с.
6. Фесенко Н. В., Яремченко Л. М. Стан та перспективи функціонування страхового ринку України в умовах глобалізації. *Економіка та держава*. №8/2019. с. 28-34. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/8_2019/7.pdf (дата звернення: 10.10.2020).
7. Спалах коронавірусної інфекції COVID-19: веб-сайт ВОЗ. URL: https://www.who.int/ru/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019?gclid=CjwKCAjw8MD7BRArEiwAGZsrBR3H8ynOIveXjA_Jyt2oBt0LSQqATn4qt6HAilptCg1nbML3QIPEyxоCcr4QAvD_VwE (дата звернення: 10.10.2020).
8. Josephs Leslie (2020). Trump's European travel restrictions could drive some airlines out of business, trade group warns: web-site CNBC. URL: www.cnn.com/2020/03/12/coronavirus-trumps-european-travel-limits-could-push-airlines-under (дата звернення: 10.10.2020).
9. Information and Advice from the US Travel Insurance Association Regarding Coronavirus (2020). URL: www.ustia.org/information-and-advice-from-the-us-travel-insurance-association-regarding-coronavirus (дата звернення: 10.10.2020).
10. Страхування на випадок захворювання на коронавірус covid-19: веб-сайт СК «Альфа Страхування Україна». URL: <https://alfaic.ua/product/strahovanie-zdorovya/koronavirus> (дата звернення: 10.10.2020).
11. Страховий продукт «Захист від COVID-19»: веб-сайт ПрАТ «СК «УНІВЕРСАЛЬНА». URL: <https://universalna.com/ru/> (дата звернення 10.10.2020).
12. Короназахист+: веб-сайт АТ «СК «ІНГО». URL: <https://online.ingo.ua/covid19> (дата звернення 10.10.2020).
13. Страхування у разі коронавірусу COVID-19: веб-сайт СК «ВУСО». URL: <https://covid19.vuso.ua/> (дата звернення: 10.10.2020).
14. СТОП.КОРОНАВІРУС: веб-сайт СК «Провідна». URL: <https://client-portal.providna.com.ua/stop-coroona> (дата звернення: 10.10.2020).
15. Рівень безробіття в Україні: веб-сайт МінФін. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/2020/> (дата звернення: 10.10.2020).
16. Про затвердження Порядку використання коштів фонду боротьби з гострою респіраторною хворобою COVID-19, спричиненою коронавірусом SARS-CoV-2, та її наслідками: Постанова КМУ від 22 квітня 2020 р. № 302. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/302-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 10.10.2020).
17. Cybersecurity Almanac: 100 Facts, Figures, Predictions and Statistics (2019): web-site Cybersecurity Ventures. URL: <https://cybersecurityventures.com/cybersecurity-almanac-2019/> (дата звернення: 10.10.2020).

Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика

References.

1. Baranov A. (2018), "Features of the application of cost-oriented approach in the management of an insurance company", *Finance, accounting and auditing*, vol. 2 (32). pp. 20-36.
2. Bazylevych V. (2011), *Strahyvannia* [Insurance], Knowledge, Kyiv, Ukraine.
3. Gamankova O. (2009), *Rinok strahovuh poslug Ukrainy: teoriia, metodologiya, praktika*, [Market of insurance services of Ukraine: theory, methodology, practice], KNEU, Kyiv, Ukraine.
4. Kozmenko O. (2013), "Behavior of insurance companies in the investment market: the experience of Ukraine and Germany", *Bulletin of the National Bank of Ukraine*, vol. 11. 2013.
5. Pasichny V. (2009), *Srtahyvannia* [Insurance], Kharkiv. nat. acad. city hosp-va, Kharkiv, Ukraine.
6. Fesenko N., Yaremchenko L. (2019), "Status and prospects of the insurance market of Ukraine in the context of globalization". *Economy and state*, vol. №8, pp.28-34.
7. World Health Organization (2020) "Outbreak of coronavirus infection COVID-19", available at: https://www.who.int/en/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019?gclid=CjwKCAjw8MD7BRArEiwAGZsrBR3H8ynOIveXjA_Jyt2oBt0LSQqATn4qt6HAilxCQ1 (Accessed 10 October 2020).
8. CNBC, Josephs Leslie (2020) "Trump's European travel restrictions could drive some airlines out of business, trade group warns" available at: www.cnn.com/2020/03/12/coronavirus-trumps-european-travel-limits-could-push-airlines-under (Accessed 10 October 2020).
9. The US Travel Insurance Association (UStiA) (2020) "Information and Advice from the US Travel Insurance Association Regarding Coronavirus" available at: www.ustia.org/information-and-advice-from-the-us-travel-insurance-association-regarding-coronavirus (Accessed 10 October 2020).
10. Alfa Insurance Company, *official website*, available at: <https://alfaic.ua/product/strahovanie-zdorovya/koronavirus> (Accessed 10 October 2020).

11. "UNIVERSAL" Insurance Company, *official website*, available at: <https://universalna.com/ru/> (Accessed 10 October 2020).
12. INGO Insurance Company, *official website*, available at: <https://online.ingo.ua/covid19> (Accessed 10 October 2020).
13. VUSO Insurance Company, *official website*, available at: <https://covid19.vuso.ua/> (Accessed 10 October 2020).
14. "Providna" Insurance Company, *official website*, available at: <https://client-portal.providna.com.ua/stop-corona> (Accessed 10 October 2020).
15. Ministry of Finance, *official website*, available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/2020/> (Accessed 10 October 2020).
16. The Verkhovna Rada of Ukraine: On approval of the Procedure for using the funds of the Fund for the Control of Acute Respiratory Disease COVID-19 caused by the coronavirus SARS-CoV-2, and its consequences: Resolution of the Cabinet of Ministers of April 22, 2020 № 302, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/302-2020-%D0%BF#Text> (Accessed 10 October 2020).
17. Cybersecurity Ventures (2019) "Cybersecurity Almanac: 100 Facts, Figures, Predictions and Statistics" available at: <https://cybersecurityventures.com/cybersecurity-almanac-2019/> (Accessed 10 October 2020).

Стаття надійшла до редакції 20.10.2020 р.